

محمد احمد سعيد

ولندى چوارهم : گرى و رسته

جيناو	كەسى يەكەم	كەسى دووهم	كەسى سىت يەم
سەريەخوكان	ناك كۆ	ناك كۆ	ناك كۆ
من	ئېمە	تۆ	ئەو
لكاوهكان	ناك كۆ	ناك كۆ	ناك كۆ
رانه بردودا	دەمرىن	دەمرىن	دەمرىن
لەر ابرودا	مردم	مردم	مردم

راناو	كەسى يەكەم	كەسى دووهم	كەسى سىت يەم
راناوى كەسى	ناك كۆ	ناك كۆ	ناك كۆ
سەريەخو	من	تۆ	ئەو
راناوى كەسى دكاوام	پىن	بت	ت
		ن	ات ^(۱)
			ن

دەينىن لە كەسى سى يەمى تاك جيناوه كە ديار نى يە وەك لە
مرد / دا ئەمەش لە هېچ كام خستەكاندا نەنوسراوه و نەباسيش
كراوه .

خستەبەكى تر بۆ ئەو جيناوانەى كە بە كردارى تى پەرەوه
دەلكين كردار چاوكى « بردن » :-

لەم خستەبەدا هەندى هەلە بەرچاوه دەكەوى ئەگەر بىت
كردارەكانى بە سەردا گەردان بکەين بەم جورە .
كردارىكى رانه بردوى تى پەر كوشتن / ، / بردن ،
كردارى ، تى پەرى ، رانه بردو

كەسەكان	كەسى يەكەم	كەسى دووهم	كەسى سىت يەم
جى ناوه	ناك دەبەم	ناك دەبەم	ناك دەبەم
لكاوهكان بۆرانه بردو	دەبەم	دەبەم	دەبەم
جى ناو دكاوهكان	ناك بردم	ناك بردم	ناك بردم
بۆ رابردو	بردم	بردم	بردم

ناك	كۆ	دەبەم
دەكۆزىن	ئەكۆزىن	دەبەم
دەكۆزىن	دەكۆزىن	دەبات
دەكۆزىن	دەكۆزىن	

لېرەدا كەسى سى يەمى تاك لەهەندى كرداردا دەينىن
جيناوه كە دەگۆرى بۆ « ات » « ا » وەك « دەبات ، دەبا ،
دەدات ، دەدا . ئەروات ، ئەروا لە كردارى تى پەرو تى پەردا
ئەمەش خاسىەتيكى دەنگى زمانە هەندى جار دوزوین لە
يەك دەدەن يان بەككيان تى دەچى ياخود دەگۆرى بۆ
شيوەبەكى تر . وەك لەم نمونەبەدا .

رؤيشتن / كردارىكى رانه بردوو
نیشانەى رانه بردوو + رەگى كردار + جى ناوى كەسى سى يەمى
تاك

دە + رۆ + ات دەروات گۆراوه
بە نيمچە بزوين . لە نوسىنى تىپى عەرەبى ديار ناى ئەگەر
بەلاتىنى بنوسرى ئەوا بە ئاشكرا ديارە وەك
DE + RÖ + AT DER WAT

وہ ياخود تى دەچى وەك
دە + بە + ات دەبات

كردارىكى رانه بردوى تى پەر :

ناك	كۆ
دەمرىن	دەمرىن
دەمرىن	دەمرىن
دەمرىن	دەمرىن

دەبى جيناوى كەسى سى يەمى كۆ لە ژىر ستونى «كۆ» دايى
نەك تاك ئەمەش لە خویندەنەو پياچونەو سەر لە قوتايى
دەشيوينى وەهەر وەها دەبايە كردارىكى دەست نیشان بکەدايە
بۆ ئەو مەبەستە چونكە ئەو دوو خستەبەى كە بو ئەو مەبەستە
بەكارهيناوه وەنەبى بلىين لە جى خويدا نەبووى . . .
چاكتروابوو ئەو جى ناوانەى كە لە كردارى تى پەردان لە
رابردوو رانه بردووبانەو لە خستەبەكى تايەتى دايى . هەر وەها بۆ
كردارە تى پەرەكانيش بە هەمان شيوە وەك ئەم خستەنە .
خستەبەك بۆ ئەو جيناوانەى كە بە كردارى تى پەرەوه
دەلكين كردار / چاوكى « بردن »

وہہر لہ ھمان لاپەرہدا نوسراوہ :

بہ لَام ټگەر گومانټک لہ نیوان راناوی لکاوی کەسی دووہم و سۍ یمۍ کۆرا کە (ن) گومانټک لہ ناو رستە کەدا پەیدا بۍت ټو پۍوۍستە راناوہ سەر بە خوکانیان لہ ناو ټو جۆرہ رستانەدا بە کاربۍنین . چونکە ټگەر بلۍین « دوۍنۍ » چون بۆ زاخوټ لہم رستە بەدا بە تەواوی ئاشکرا نی بە کۍ ټہ چووہ ؟ ټیوہ چون ؟ یان ټوان چوون ؟ لہ بەر ټمہ پۍوۍستە لہم جۆرہ رستانەدا راناوہ سەر بە خوکە یان ئاشکرا بکړۍت ټم جالەتەش سەر بارەت بە نوسینەوہ دەتوانین بۆ پرسیار کړدن نیشانە ی پرس (؟) دا بن وەلہ ئاخواتینشدا بە ھوۍ سترۍشەوہ (ھیز) چ بۆ گە یاندنی ھەوالټک چ بۆ پرسیار کړدن دەر ټەخرۍ بۆ نمونہ بۆ پرسیار کړدن چوون بۆ دھۆک ؟ ھیز دە کەوۍتہ سەر دہنگی « چ وو .

چوون بۆ دھۆک . ھیز نی بە .

لہ لاپەرہ (٦٨) داو لاپەرہ کانی ئاوہ لئاوی چوۍندا لہ رستەکان و لیکدانەوہ یان دا تەنہا باسی چوۍنەتی پلہی بەراوردو بالآو نیشانەکانی تر ، ترین (ھەرہ) ی لہ کرمانجی خواری کردووہ بە ټی ټوہی ئیشارەت بکرا بایہ بۆ ټو ریگایانہی کە لہ کرمانجی زوورودا ھەن ټمەش مە بە کەم و کورتی دەزانم چونکە ټگەر مە یەستمان بە کگرتنی زمانی کوردی ټی

دە بوا یە لہ پال لہ - « ژ » ش بە کاربەتایہ بە تاییەتی لہ پلہی بەراورددا وە نمونەش بەتایەوہ وەک

ټەوژنە زەریف ترہ .

وہ بۆ پلہی بالآش . و بە کاربەتانی « ھەرہ » بۆ بۍنەتی تاک ئاڤا ھەرہ سار « ھەری » بۆ نیریەتی تاک . گوندی ھەری دوور ، وە ھەر وەھا لاپ زۆر جار بۆ مۍنہو نیریەتی تاک .

لاپہ بۆ مۍنہی تاک

لاپی بۆ نیریەتی تاک

وہ وشەتی تەورہ بۆ مۍنہی تاک (٩)

تەوری بۆ نیریەتی تاک .

لەوانەتی حەڤدە ھەمدا لہ بارەتی دەمەکانی فرمانەوہ « فرمانی رابردوو » دەدوۍ ھەر چوار بە شە کە ی جودا کراوہ تەوہ رابردوی روت ، تەواو ، بەردەوام ، دوور لہ لاپەرہ « ٧٨ » خستە بە کۍ چەوت و چەو ټک کراوہ کە بە ھیچ جۆری قوتایی ناگە یە ټیتہ ټو مەبەستەتی کە ریزمان خوۍ دەبەوۍ واخستە کەش دەڤاو دہق و ټنہی دە کۍشۍنەوہ (١٠)

دەمەکان	پیشگر	فرمان	پاشگر
رابردوی روون	—	هات	—
رابردوی نەواو	—	هات	ووہ (١١)
رابردوی بەردەوام	دە	هات	—
رابردوی دوور	—	هات	بوو (١٢)

ټگەر بۍت و ټیمہ بە تیروانیکۍ راستە قینەو زمانەوانی یەوہ لہم خستە یە بکۆلۍنەوہ دەر دہ کەوۍ کە ټم ھەلانی ټیدایہ .

١ - لہ بری نیشانەکان پاشگرو پیشگر بە کاربەتاروہ وەک نیشانەتی رانە بردوہی « دە » ی خستووہ تە ناو خانەتی پیشگرەوہ وە ھەر وەھا جی ناوی کەسی سۍ یمۍ تاکۍ « ە » و کرداری ټی ھیزی « بوو » ی خستووہ تە ژنر خانەتی پاشگرەوہ .

فرمان کردار

٢ - لہ بری قەدی کردار فرمانی نوسیوہ

بۆ راست کردنەوہی خستە کەش ټم ریگایە پۍشنیاز دە کەم بۆ کرداری تی ټنەپەر

دەمەکانی کرداری رابردوو نیشانە	قەدی کردار	لاوو	کرداری لی ھیزی بوو	جی نادۍ دک
رابردوی سادە	چوو	—	—	م / ی : م . ی . وە
رابردوی نزیک	چوو	لاوو	—	—
رابردوی دوور	چوو	—	بوو	م . ی . وە م . ی .
رابردوی بەردەوام	چوو	—	—	—

دەمەکانی کرداری رابردوو	نیشانەتی رانە بردوو	جیناوی لکاو	قەد	U	کرداری بوو جیناوو
سادە	—	—	برد	—	—
نزیک	—	—	برد	U وو	—
دوور	—	—	برد	—	بوو
بەردەوام	دە	م	برد	—	—

بۆ ټم دوو خستە یەش دەتوانین لہ خانەتی جیناوەکاندا ھەموو جیناوە لکاوہکان بە تاک و کۆیانەوہ لہ گەل کردارەکان گەردان بکەین و ھەموو دەمەکان رابردوو مان دەست بکەوۍ .

كۆرتە ھەلسەنگەندىكى رېزمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى
دوۋەمى ناۋەندى چاپى ھەتەم ۱۹۸۱ چاپخانى پەرۋەردەي
ژمارە (۲) ھەولير

بۆكردارى تېپەر تەنھانو كەس يەكەمى تاك

رېزمانەكەي لە شانزە وانە يېك ھاتوۋە لەم قۇناغەدا دېسانەۋە
كەۋتۇتە ھەمان ھەتەۋە لە پېشدا لە رستە كۆلراۋەتەۋە^(۱۱) دوا بە
دواي ئەۋدا باسې گرى كراۋە . راستى دەبوايە گرى پېش بخرايە
جگە لەمەش لە باسې رستەدا بە پىي ناۋەرۈك كراۋەتە چوار
بەشەۋە بەم پىيە لىي كۆلراۋەتەۋە .

۱ رستەي راگەيانندن ۲ رستەي راگەيانندن بە دوو لى
أ - ئەرى ب - نەرى

۳ رستەي پىرس ۴ رستەي
تەعەجۋوب . سەرسورمان .

لە راستىدا رستە بە پىي ناۋەرۈك دەكرى بە سى بەشەۋە
راگەيانندن ، پىرس ، سەرسورمان . لەۋانەي ھەۋتەمدا باسې
ناۋى تاك كۆلراۋە^(۱۲) كۆمەلى نمۇنە ھېزاۋەتەۋە لەۋ خوتانە
تەنھا باسې نېشانەي «ان» (AN) كراۋە ۋە لە پەراۋىزى ھەمان
لاپەرەدا نېشانەكانى كۆي ۋەك گەل gel ، ھات Hat ، يىت
et ، يىد cd ھېزاۋەتە ناۋانەۋە ۋە بە ئامراز دراۋەتە نوسىن
ئەمەش لەگەل ۋە واقع ۋە لېكۆلېنەۋەي زماندا ناگۇنجى چۈنكە
ئامراز بۇ مەبەستىك بەكار دەبرىۋ نېشانەش مەبەستىكى دېكە
دەپىكى ۋە ئەرۈك شۇنى تايەتتى خۇيان ھەيە دەبوايە بۇ ئەۋ
نېشانەش نمۇنەي تر بېتزا بايەتەۋە چۈنكە لېكۆلېنەۋەكەي
فراۋان تر دەكرى نمۇنەكانىش بەم جۆرە

گەل - لە كۆرگەلدا

ھا - لە ھىزارەھا ئەمەيان زۆرتر دەچىتە سەر ناۋى
ژمارە

سال - سالەھا . سالھا

چەند - چەندەھا

ھات - لە وشەي دىھات دېھات .

ات - لە وشەي باخاتدا .

جات - لە وشەي مېۋەجاتدا

ۋە نېشانەكانى كۆي «يىت ، يىد ، ئەمانە لە كرمانجى سەرودا لە

حالەتتى ئىزاۋەدا بەكار دەھىزى ۋەك . كورىت مە ، كورىد مە .
جگە لەمانەش ھەندى سەرنجى تر ھەيەكە ھەر بە تەم و مژى
ماۋەتەۋە ۋەيا خود بە تەنھا بە دوو وشە كۆتالى پىي ھېزاۋە
ۋەك^(۱۱) لە بەشى سىيەمى لىي (أ) دانوسراۋە بەلام ئەگەر وشەيەك
بە پىيى بزوئىي (ە) دوايى يىت لە كۆكرىدەۋەدا ئەم بزوئىيە كورىتە
e (ە) شۇنىي خۇي بۇ بزوئىي (ان) (AN) ەكە بە چىي
دەھىلېت . . . ئېمەش لېرەدا دەلېن بۇ ؟ خۇ دەپى ئەۋە رون
بكرىتەۋەكە دوو بزوئىي ھەمىشە لە پال يەكترىدا نايەن ئەمەش
تايەتتىيەكى قۇنەتېكى ۋە بېرگەيى زمانەكەمانە جا لەۋىدا يەكيان
تىدەچى .

(۲) لە لىي (ب)دا ۋە لە (بەكورتى)دا ھەمان ھەلە دوۋبارە
بۆتەۋە لەبرى دەنگى ۋە (w) نېمچە بزوئىي Simivowel پىيى
نەبزوئىي بەكارھېزاۋە^(۱۳) . لەۋانەي ھەشتەمداۋ لەبەشى ناۋى
ناسراۋە نەناسراۋدا لە ھەندى شۇنىي باسەكەدا ئەم كەم و كورتىيە
بەرچاۋ دەكەۋى دوو جۆر نېشانەي ناسىن باس كراۋەكە چى ئەۋ
نېشانەي ھەر ەكە (eke) يە ئەكە «كە - Ke^(۱۴) ئەۋ ناۋانەي كە
كۆتالىيان بەبزوئىي دېت ۋەك .

مامۇستا + ەكە - مامۇستاكە
پەنجەرە + ەكە - پەنجەرەكە
ھەرمى + ەكە - ھەرمىكە
چىرۇ + ەكە - چىرۇكە

لەبەر ئەۋەي كە دوو بزوئىي بە دوۋى يەكدا نايەن ۋە ئەگەر
ھاتن ئەۋا يان يەكېكيان تىدەچى ۋەكۆ نمۇنەكانى سەرۋە
ۋەباخود دەنگىكى نېمچە بزوئىي دەچىتە ئىۋانېانەۋە

جۇ + ەكە - جۇبەكە

ئوردو + ەكە - ئوردوۋەكە

CO + eke - Coyeke
urdu + eke - urduweke

كەم و كورتىيەكى بابەتەكە ئەۋەيەكە بە ھېچ جۆرى باسې
نېشانەي نەناسىنى «ى» (e) يەك ek يەك yek ەك ek نەكراۋە
ۋەكۆ پاشىگر باس كراۋە نوسراۋە پاشىگرى «يەك ، يەك» لە دواي

ناوهوه دیت و ناوهکه دهکات به تاکی نهاسراو^(۱۵) له راستیدا
 نهامنه نیشانهن نهک پاشگر وهچاوازی بهکی زوریشیان له نیوان
 داهیه به تهگر پاشگر بچینه سهر ووشه له رووی ماناو دارشتهوه
 دهیگوری بهلام نیشانه نایگوری دهبویه هم جوړه نمونانه
 بهکار بهیزابایه وهک .

ی - کوری Kure
 یک - کوریک Kurek
 یک - قوتاییهك qutabiyek
 هک - لافهك Lavek نهامیان له کرمانجی سهروو
 شیوهزاری سوران به کار دی .

لهوانه ی بانزههمداو له باسی ناوهلفرماندا چوار نمونه
 هیژواوهتهوه له رسته ی دووهامیاندا «دهرسهکهمان خیرا تهواو
 بوو»^(۱۶) له روون کردنهوهکهیدا نوسراوه له رسته ی دوهمدا
 ویستان نهاندازی شو «تهواو بوو» نه دهبرنجین له بهر نهامه
 پهنامان برده سهر وشه ی «خیرا» بو هیئانه دی شو مه بهستهو به
 هو ی شهوهوه سنوریکان بو وانای فرمانهکه دانا لیره دا به تهواوی
 مانای «خیرا» رون نهکراوهتهوه هم وشه ی ش چهند واتایهکی
 ههیه وهک : خیرا . ناوهلناوه . خیرا . خیرا تر . خیرا ترین
 ناوهلناوی چونی به وهکو ناوهلفرمانیکیش حسیب دهکری چونکه
 سنوریک بو چونی ته روودانی کردارهکه دهست نیشان دهکات که
 دهلین «دهرسهکه خیرا تهواو کرد» مانای شهوهیه که به خیرای
 دهرسهکه تهواوکراوه لیره دا چونی ته روودانی کرداری «تهواوکرد
 » دهست نیشان دهکات .

لهوانه ی چوارهدههمداو له باسی ناوهلناوی نیشانهدا^(۱۷)
 باسی هم دو ناوهلناوه کراوه .
 هم

شو وهکو ناوهلناو دراونه ته نویسن . تهگر لیان ورد
 بیینهوه دهردهکهو ی که سیفه ی ناوهلناویان تیدا نی به لهکو بو
 دهست نیشان کرد نهکار دهرین چ بو نریک چ بو دور نی . . .
 دهبویه له پال شهوشدا هم باسه بهاتیایه ناوانهوه . وههر له
 پیئاسه که شدا نوسراوه : ناوهلناوی نیشانه شهوهیه که بو وهسفی
 ناوی یان راناوی یا که سیلک یان شیک و جیا کردنهوه ی له ناو
 هاوچه شهکافی خو ی دا ناوهکه دهست نیشان دهکونو ناوه
 دهست نیشان کراوهکه دهگر نه بهینی خو یانهوه^(۱۸) لیره دا
 نیشانهکان وهسفی ناوهکان ناکه شو وهسف کردنهش که له
 نمونهکاندا همن وهک :

«هم گوله جوانه شو گوله وشک بووه» بهوی ناوهلناوهکافی
 (جوان) و (وشک) هوهن
 مه بهست له نامرازانه تنها بو جیا کردنهوهوه دهست نیشان
 کردنه دور نی یاخود نریک له لاپره (۴۴) راهینی (۵) کرداری
 تی پهره تی نه پهر که رسته بهکی شی کراوهیه «گورانی بهکه مان
 بیست»

گورانی بهکه ، ناوه ، ناسراوه ، دولایه نه ، ساده به ،
 تهواوکه ری راسته وخوی فرمانی بیسته تهگر سهری ناوی وشه ی
 گورانی بهکین کی دهلی دولایه نه . تهگر دولایه نی شو تهواو ده نی
 هم نیر نی و هم می نی .
 گورانی سهر به هیچ ره گزینکیان نی به به لکو ناویکی نی
 لایه نه . . .

کورت هه لسه نگان دینکی

زمانو ته ده ی کوردی بو پولی سی به می ناوهندی
 چاپخانه ی وهزاره ی پهره ده ی ژماره (۲) هه لیر ۱۹۸۰

ریژمانه که ی له سیانزه به که پیک هاتوه که له دوو توی
 (۷۷) لاپره دا خو ی دهنو نی له لایه ن لیژنه به که له وهزاره ی
 پهره ده وه دانراوه . له قوناغه دا زورترین به شهکافی ئاخاوتنی
 تیدا باس کراوه وهک ناو له روی ره گزه وه له روی دارشته وه ،
 راناوی پرس ، ناو لناوی پرس ، چاوگ کردارو ره گی کردار و
 نامرازی پیوهندی ده بین له ریزکردنی باب ته کان چهند که مو
 کورتی به کی تیدایه بو نمونه له به که مانده لاپره (۹) له
 رسته ی لیکداراو ده دوی دوا به دوا ی شو بو گری و شو جار
 به شهکافی ئاخاوتن شهش ههر وهک له سهرنجه کانی تری قوناغی
 به کو دوو لیوه ی باسمان کردوه که ده نی له بچو کترین دانه وه بو
 گه وره بچین به رای من ده بویه له پیئشدا له به شهکافی ئاخاوتن
 باس بکری به دوایدا بو گری و رسته . . . تاد .

لهوانه ی سی به م داو له لاپره (۲۰) دا له باره ی^(۱۹) «ناو به
 پی ی جنس» هوه باس کراوه لیدوانه که به شیوه به کی زانستی
 نی به چونکه له ناوی دو لایه ن دا جوړی دهست نیشان کردنی به
 شیوه به کی وا نی به که شیواوی باس بیت . وههر وه ها له
 دروست کردنی دا نوسراوه هه ندی گیاندار ههیه ده توانی میان
 به پیئشگری «ما» وه نیریان پیئشگری «نیر» دهست نیشان کریت
 وهک :

لەم بابەتەدا دەبوا سەرنج بۆ ئەم کێشەبە رابکێشرا بابە
کە قەدورەگ وەك بەك نین ئەمەن وای بۆ دەچم کە ئەم چاوانە
لە بنەرەتدا چاوانی یائین «ی» بۆ وێنە

دروون ————— دروون
جوون ————— جوون
گروون ————— گروون

دارەکی بەردەم نیشانە کە دەکەین بە «ی» جا ئەگەر ئەو پیتە
دەنگ دارە «ش» پیت دەیکەین بە «ژ» وە ئەگەر «س» پیت
دەیکەین بە «ز» وە کۆلە لیستە سەرەو دەدا پشانمان داوە (٢٦) .
ئەگەر بە سەرنجێکی وردەووە لی ی بکۆلێنەووە ئەم تیبینی و رایە بە
هەلە ی دەزانین چۆن . . . ؟

١ - مەرچ نی بە هەموو «ش» ی بگۆری بە ژ، ح، وە کۆ لەم
چاوانەدا .

چاوان رەگ
فروشن فروش
هاویشن هاو

بۆ ئەم مەبەستە هەندێ نمونه و رسته دەهێنێنەووە بە تاییەتی
لە هەردوو چاوانی دروون و جوون دا وەك .

من بێشتەكەم جووی ، گەنەكەمان دروی جووی ،
درووی هەردویان قەدن ئەمانە بۆ کرداری رابردوو .
بۆرانه بردویش وەك :

بێشتەكە دەجووم . گەنەكە دەدروم . جوو ، دروو

هەردویان رەگی کردارن وەبۆ گروینیش هەمان مەبەست
وە ئەم شیوە قسە کردنەش بە تاییەتی لە ناوچە ی گەرمیاندا بەکار
دەبرێ . لە بەشی سێ یەمی دۆزینەووی رەگی کرداردا لەو
چاوانە ی باس کراوە کە « ی » یائین نوسراوە بە لایردنی
نیشانە ی چاوان ئەوا رەگمان بۆ دەمێنێتەووە ئەگەر لە پێش
نیشانە کەووە « ١ » هاتبێت ئەوا « ١ » دەبێ بە « ی » (٢٥)
لە شیوە زاری گەرمیاندا کە سەر بە دیالیکتی سلیمانیە چاوانی
یائی « مان هەبە بە لایردنی نونی چاوانی قەدمان بۆ دەمێنێتەووە نەك
بە لایردنی نونی چاوان و نیشانە ی چاوان وەك ئەو نەونە ی «
زاین » کە لە کتێبە کەدا باس کراوە هەر هەمان نمونه
وەردەگرن .

زاین بە لایردنی نونی چاوانی « زاین » دەمێنێتەووە کە
قەدی کردار چاوانە لە بری ئەو ی بلێن « بزەكەزا » دەلێن «
بزەكە زاین » نمونه ی ئەم دۆخە زۆر كەمە . لە بەشی « ٥ ، ٦ » ی
دۆزینەووی رەگی کرداردا بە دوورو درێژی باسی لێوە کراوە بە
پیاچونەویدا زۆر دووچاری کۆمەلێ هەلە دەبینەووە ئەمانەش وا لە
قوتایی دەکا زۆر بە گرانی فیری بابەتە کە ئی پێویستە هەول بەدری
بۆ ساغ کردنەوێان لەم دوو بەشەدا باس لەو چاوانە کراوە کە
نیشانە کانیان « ن ، تن » ، ن نوسراوە . بۆ دۆزینەووی رەگی
فرمان ئەو چاوانە ی کە بە « تن ، دن » دوايان دیت هەمیشە
نیشانە ی چاوانە کە لادەبەین و پیتی بزوتنی پێش پیتە دەنگ

نمونه/پەل دەهاوم .
٢ - لە هەندێ چاوانی تردا وەك « رشتن » دەنگە بزوتنە کە دیار
نی بە تاووە کۆ بگۆرێتە دەنگی « ی » .

٣ - لە پەراوێزی ژمارە (١) دا بەم شیوە یە نوسراوە کە گواپە
« ش » ، س تەنپێش نیشانە ی « تن » وە دەین لە پێش « ی » وە
نایەن ئەمەش هەلە بەکی زۆر زەقە چونکە چاوان هەبە کە
دەنگی « ش ، س » لە پێش « ی » وە پیت وەك
س : لە چاوانی « هەلواسین و نوسین » دا .

ش : لە چاوانی « هەل لوشین و گوشین و دوشین » دا
٤ - دەبواپە ئەو رۆن بکرایاوە کە لە زۆربە ی ئەم چاوانەدا
لە حالەتی حالەتی رانه بردودا یاخود رەگی کردار هەموو
دەنگەکانی (A,i) دەگۆری بۆ « ی » ، e . تەنھا لە کرهاری بکەر
نادبار (Passive) دا لە شیوە ی رابردودا (A,i) وەك « نوسرا » لە
رانه بردودا « ی » e « ئەنوسری » ئەمەش خاسیەتیکی زمانەو کە
شیوە ی دەنگە بزوتنەکان لەو دۆخەدا دەگۆرین .

٥ - هەندێ لە چاوانەکان لە تی نەپەرەووە کراون بە تی پەر بە
هۆی پاشگری « اندن » Andin وەك Andin وەك .

درین - دراندن
دۆران - دۆراندن - چوونە سەر رەگ
قیزاندن - چوونە سەر دەنگی سروشتی

بۆ دۆزینەووی قەدو رەگی کردار ئەو رینگایانە ی کە لە
کتێبە کەدا باس کراون بە ئەركو قورسی دەزانم ئی گومان سەر لە

قوتابی ده شیونیی و توشی چهنده ها هه لئی ده کات له باسه که ده ترازیی هیچی به سه ریوه نامینی جا بو ئاسان کردن و زیاتر تی گه یشتنی قوتابی ئهم ریگایه به په سندر ده زانم . . . بو دوزینه وهی قهدی کردار چاوگه که وهرده گرین و نونی چاوگی لی داده مالین نهوی ده مینینه وه قهدی کرداره که سه رچاوهی دروست بونی کرداری رابردوو به هه موو ده مه کانی یه وه وهك

چاوگی نهلی ۱، A : تیهر : کیلان به لایردنی دن، کیلا	
تی نههر : سووتان	سووتا
چاوگی دالی د، D : تیهر : بردن به لایردنی نونی چاوگ برد	
تی نههر : مردن	مرد
چاوگی واوی وو، U : تیهر : جوون	جوو
تی نههر : بوون	بوو
چاوگی تانی ات، T : تیهر : کوشتن	کوشت
تی نههر : کهوتن	کهوت
چاوگی بانی ای، Y : تیهر : کرین	کری
تی نههر : فرین	فری

وه بو دوزینه وهی رهگی کرداریش ئهم ده ستوره گشتی به ده گرینه بهر چاوگه که وهرده گرین و کرداریکی را نه بردی لی دروست ده کهین ئهوجار نیشانهی رانه بردوو و جیناوه لکاوه که لی داده مالین نهوی ده مینینه وه رهگه "وهك

چاوگی نهلی ۱، A : تیهر : کیلان ده کیلم کیل	
تی نههر : سووتان	ده سووتیم سووتی
چاوگی دالی د، D : تیهر : بردن ده بهم به	
تی نههر : مردن	رهمری مر
چاوگی واوی وو، U : تیهر : گروون	ده گرووم گروو
تی نههر : بوون	ده بین ب
چاوگی تانی ات، T : تیهر : فروشتن	ده فروشن فروش
تی نههر : فرین	ده فری فر

ئیدی چیر پیویست بهو دریزه پیدانه ناکات وه ئه گه قوتابی له سهر ئهم ده ستوره راهات تهوا زور به هاسانی ده توانی قهدوو

رهگه کان بدوزینه وه ئه بچار له قوتانی دواترو پیشکه و ترو ترا له گورین و لایردن و تیچونی دهنگه کان بکولینه وه له رووه وه ده توانی زادهی بیر کردنه وه و وردبونه وه ریزمانی به کان په ره پی بدا .

له وانهی ده بهمدا وله باسی کرداری رابردوو (۲۷) وهر چوار به شه کهی دارا بردی رووت . تهواو بهردهوام ، دوور له بهشی یه که میان مانای « رووت » رون نه کردوته وه ته نهانه وه نه لی که نوسراوه رووانی فرمانه که پیش کرداری ئاخوتن تهواو بووه گه یشتوته ئه بجام ، گومانی تیدانی یه که کرداری رابردوو به هه موو به شه کانی یه وه پیش ئاخوتن روی داوه ده بویه « رووت » به وه لیک بدرابایه وه که هیچ نیشانه یه یان پاشگریکی له گه لدا فی به . وه بهشی دووه به تهواو دراوه ته نوسین لیره دا تهواو مانای راستی ناپیکی چونکه که وترا رووانی کرداره که له کانی ئاخوتنه وه نزیکه ده بویه به رابردوی نزیک دابتری . . . داخستوه .

وه له بهشی سی بهمدا رابردوی بهردهوام تهو باسکردنهی زور تهواو فی به ده بویه وشه ی بهردهوامی لیک بدرابایه وه . چونکه رووانی کرداره که به ئه بجامی بهردهوامی یه له گه ل ئاخوتن دا یاخوود له گه ل رووانی کرداریکی دیکه دا . داده خست .

بو رابردوی دوریش ده بویه بهم جوړه باس بکرایه « تهو کرداره یه که رووانی له کانی ئاخوتنه وه دووره » سه ره رای ئه مانهش له لاپه ره (۶۰) دا وه له « به کورتی » باس کردنی کرداره کان و تهو نموانه ی که بویان هیناونه ته وه له گه ل (أ، ب) دا ناگونجی که بهم جوړه نوسراوه

أ - رابردوی رووت	داخستوه
ب - رابردوی تهواو	داخت
ج - رابردوی بهردهوام	داده خست
د - رابردوی دوور	داخستوو

راستی یه کهشی بهم جوړه یه :

أ - رابردوی ساده ، رووت	داخت
ب - رابردوی نزیک تهواو	داخستوه
ج - رابردوی بهردهوام	داده خست

کورته هلسهنگاندنیکي . زمان و نهدهی کوردی بو پولي
چوارهمی نامادهی چاپخانهی وهزارهی پهروردهی ژماره (۲)
هولیر ۱۹۸۱ .

له فوناغی پولي چوارهمی نامادهی دا ریزمانهکی له شانزه
وانه دابه لهوانه یکه مدها باس له راناوی لیکده دهکا به سی
نمونه و دریزه به باسه که ده دات وه له هر سیکاندا له «که»
دواوه وه به راناویای که «دواوه نویسن بو نمونه له رستهی
یکه مدها بهم جوره باس کراوه . رستهی یکه مدها له دوو پارچه
رسته پیک هاتووه رستهی «نم شاره جوانو رستهی «نم
شاره شقایی زوره وه هر دوکیان به یاریده ووشه «که» وه
دراونه دهه یکه مدها به لوم وهی که «که» جگه له وهی که نه دوو
رسته یکه مدها به ستووه جی نای «شار» یی گرتووه له
رستهی دووه مدها «نم شاره شقایی زوره» «بویه ووشه «که»
لیره ده گرتی «راناوی لیکده» (۲۸) . لیره ده گرتی به
سهرنجیکی ورده وه له رسته که بکولینه ده بین «که» جی
ناووی شاری نه گرتووه وه نه گرتی جی گریسته وه ده بویه روون
بکرایه وه «که» وه کو راناو تماشا ناکرتی هر وه ناوانین
بلین لیکده ره چونکه لیکده نه وه به که دوو رسته یان دوو وشه
له به که ده دا بو رسته وه .

من ده روم بو بازارو سهر له هاوریکه مدهه
بو وشه وه . نان و روژ ، په لینه به ترش .

که بلین «نم شاره که شقایی زوره» رسته یکه مدها ته وانی به
به لکولا رسته به نه گرتی لیکده بویه نه وه هر دو رسته که مانای
ته وانی خوایی ده به خشی باشر وایه که به نامازی گه به نه ری
لیک بدهینه وه چونکه دوو رسته ده گه به نیته به وه رسته یکه مدها
نالوزیک ده هیئ . وه بو نمونه کانی تریش هه مان مه به ست
ده بین له وانهی دووه مدها باس له رستهی ناوینه ده کات
نمونه کانی هر له سهر شیوازی وانه یکه مدها داریزاون
وه هه مان هه له دوباره سی باره کراوه ته وه که «که» به ووشه
لیکده دراونه ته نویسن . له وانهی پینجه مدها له باسی ناوه لئاوی
ته رتیبی دا هندی له مه سه له کانی ریزمانی نه پیکاه بو نمونه له

کورتهی باسه که دا نوسراوه .

«ناوه لئاوی ته رتیبی نه و ناوه لئاوه به که ژمیراوه کانی خوئی وانه
«مه سونه کی» به شیوه یکه مدها ته رتیبی پشان ده دات» . نم
ناوه لئاوه ته رتیبی به .

۱ - له و ناوه لئاوه بنجی وانه کی که کوتایی یان به پینه ده نگی
دیت به پاشگری (هم) و «همین» دروست ده کرت به لام نه و
ناوه لئاوه بنجی وانه کی که کوتایی یان به پینه بزوتی دیت به پاشگری
«هم» و «یهین» دروست ده کرت (۲۹) نه مهش له گه
«دوو» داری ناکه وئی نه نه له گه (سی) دانه بی کورد نالی
دوو+هم . دوو+همین
دهی نه وه راست بکرتنه وه بهم جوره دوو +
م دوو وه

Du + em - Duwem) Du + em - Duwem

جگه له مهش ده بویه (هم) و «همین» باس بکرایه
وه له گه زوربهی ژماره کاند ده گونجی له باسکردنی «گورینی
کراداری تی نه پهر بو تی پهر» دا که له وانهی دهیه مدها باس کراوه
هندی تینی فراموش کراوه بو نمونه

۱ - هندی چاوگان هیه بهر نه و یاسایه ناکه ون که
ره گه کانیان وه برگین پشان پاشگری «اندن» Andin یان پیوه
یلکین وه هاتن ، رویشتن ، مان که وتن نم چاوگانه
هه مویان تی نه پهرن وه ده توانین تی پهره کانیان بدوزینه وه وه

تی نه پهر	تی نه پهر
هاتن	هاتن
رویشتن	ناردن
مان	هاتن
که وتن	خستن

نه گرتی چی که وتن ده توانین پاشگری «اندن» به ره گه که یوه
بلکین بیکه به تی پهر .

۲ - له پراویژی ژماره (۱) ی هه مان باسدانوسراوه «چند
فرمانیکی تی نه پهر له چاوگی فرین ، جون ، رویشتن ،
مان» وه وه رده گرین بهم ریگه به ناکرتی به تی پهر (۳۰)

۳ - له خشتهی لاپره (۴۶) دا که وه کو خوئی دهینوسینه وه
له به کارهینانی پاشگری «اندن» دا هندی که م کورتی
درده که وئی .

چاوگی نی پەر	رهگی فرمان + پاشگر «اندن»	چاوگی نی پەر
سووتان	سووت + اندن	سووتاندن
گریان	گری + اندن	گریاندن
مردن	مر + اندن	مراندن
نوشتن	نوو - اندن	نوواندن
گه‌بشتن	گه + پ + اندن	گه‌بیاندن
برژان	برژ + اندن	برژاندن

له دوو چاوگی «سووتان ، برژان» دا له خشته که دا ره گه کانیان «سووت» ، برژان به لکو «سوتی» ، برژی «ن» هم دوو چاوگه چاوگی تی نه پهری ئه لقی ن لهم جوړه چاوگانه دا قه د وهرده گرین و پاشگری «اندن» ی پوه ده لکین و هه

سووتا + اندن - سووتاندن

برژا + اندن - برژاندن له همدوو یان دوو بزوتین

له به که ده دن کو تایی قه دوو سه ره تایی پاشگر به کیان تی ده چی ده بویه هم تینیش ره چاو بکرایه .

۴ - له به کار هینانی چاوگی هیناندا ده بویه باسی ئه و بزوتنه بکرایه که وه کو ئه نته رفیکس ده چپته نیوان هینان و یان چاوگ یان ره گ یان ده نگه سروشتی به کان وه . . .

هینان + ه + پی که نین

هینان + ه + باراندن

هینان + ه + باره . . . تاد

له باسکردنی چاوگ له رووی پیکهاته وه وه له وانه ی دوا نزه هه مدا (۳۱) دوو چاوگی

۱ - «بهردان ، راکردن» وه که چاوگی داریزراو حسیب کراوه به بی ئه وه ی بیر لی بکریته وه به و پی به بیت هه ردوو وشه ی «به» ی چاوگی بهردان و ، «را» له چاوگی راکردن داپیشگر . «به» وه کو وشه ی کی سه ره خو ته ماشا ده کری که ئاوه لکرداریکی ساده به . ئه گه رچی چاوگی «بهردان» پیچه وانه ی «گرتن» به بلام هه وشه ی «به» مانای تاییه ت خو ی هه به نه که پیشگر .

سه باره ت به «پا» ده توانین بلین کورت کراوه ی «هه رابه» که له دیالیکتی سوژان دا به مانای خیرا رویشتن باوه که وای «هه ر» اش مانای سه ره به خو ی خو ی هه به وه به تاییه تی ئه گه ره له گه ل چاوگی «کردن» داییت بو ئه و مه به سته ی کتیبه که نمونه ی «راهینان و راهان و رابردن» بهیترابه وه باشتربوو چونکه له م

نمواناندا «را» وه کو پیشگر خو ی ده نوینی .

۲ - له هه مان باسداو له وانه ی سیانزه هه مدا هه مان هه له دوباره بوته وه له گه ل ئه وه شدا چاوگی «لی دان» ی لیکدراو به داریزراو دانراوه . هه روه ها چاوگه کانی «ده ست لی» هه لگرتن ، ته نگ پی هه لچنین «به لیکدراو دراونه ته نو سین (۳۲) ده با له چاوگه کان ورد بینه وه و بیانچه یه باری سه رنجی زمانه وانه وه چاوگی (لیدان) چاوگیکی لیکدراوه نه که داریزراو چونکه له ئامرازیکی پیوه ندی و جیناوی که سی سی به می تاک و چاوگیکی ساده پیک هاتوه .

امرازی پیوه ندی + جیناوی که سی سی به می تاک + چاوگی

ساده

له + ئه و + دان یاخود

له + وی + دان

لی + دان

ئه گه ره توژی له م گورانه وردینه وه ده بینین «وی» به رامبه ر «ئه و» ده وه سته ی «وی» «وی» له ناوچه ی سوژان و موکریان دا که سی سی به می تاکه .

له ویم دا (بو نیر) له ویم دا (بومی) له وم دا . . . که واته هم چاوگه لیکدراوه نه که داریزراو وه «لی» ش پیگر نی به به لکو ئامرازو جی ناوه . وه بو دو چاوگی (ده ست لی) هه لگرتن و ته نگ پی هه لچنین (لی ، پی) هیچیان پیشگرین وه به هو ی پیشگری (هه ل) وه که له پیشدا کردویتی به چاوگی داریزراو که داریزراو بن با وشه ی تریان بچپته سه ره هه . . . داریزراون نه که لیکدراو .

له وانه ی چواره مدا ده رباره ی فرمانی یاریده ده ره باس کراوه ئه وی راستی بیت ته نها له رسته ی به که مدا کرداری «بوو» وه کو کرداریکی بی هیز خو ی ده نوینی و یاریده ده ره بو دروست کردنی کرداری رابردوی دوور . کرداری رسته کانی تر وه کو کرداریکی سه ره خو ده وری خو یان هه به له پیکه تانی رسته کاندا کرداری بنچینه ن له رسته ی دووه م و سی به می به شی به که م دا هه ره به کیان کرداری رسته ی خو یان و که رسته ی ئالوزن (۳۳) له به شی دووه م دا کرداری (ده مویست سه رتان لی بده م) ده مویست کرداریکی سه ره خو که کرداریکی تی به ره و باس له شتیک (مفعول) وه له رسته که دا نی به . که ده لئین ده مویست یان ده مانه ویت شتیک هه به که ویستیتم یان بمانه ویت ئه ویش نیاز

يان خوازە كەوا بى ھەردوكيان رستەيەكى سەرەخۆن و
 كەردارىكى سەرەخۆن نەك بەيارىدە وەلە رستەكانى بەشەكانى
 سىيەم و چوارەم و پىنجەمدا ھەمويان رستەى سادەن وەھەموو
 كەردارەكانى ھىنان ، ھاتن ، خستىن لە بنەرەندا ووشەى تريان
 چووەتە سەر كەردارىكى لىكەدراويان دروست كەردووە بە ھۆى
 ئەنتەرفىكىسى (ە) ھوہ وەك :

ھاتن + ە + پىكەنن چاوك
 ھاتن + ە + كوشتن پاسىف Pasive
 خستىن + ە + خەو

لەرەدا پيوستە بگوترى ئەمانە كەردارى لىكەدراو
 وەبەيارىدەيەكەشى بە روونى ساغ نەكراوئەتەو . بۆ نمونە
 لەرستەكانى بەشى سىيەمدا رستەيەكى تىپەر دروست كراوہ
 رستەكانى بەشى چوارەمدا كەردارى بکەرناديارى دروست كراوہ
 (Passive) لە بەشى پىنجەمدا وەكو كەردارىكى تىپەر خوى
 نواندووە . دوا سەرنجمان لە بارەى ئاوەلفرمانى چۆنىيەوہە ئەویش
 ئەوہەيە كە لا پەرە (٦٢)دا نوسراوہ « ئەم ئاوەلفرمانە چۆنىيە
 ھەيانە سادەن لە يەك ووشەى واتادارى سەرەخۆنىك ھاتوون
 وەك خىرا ، باش ، چاك ، خراپ ، توند ، گورج ، پاك ،
 پىس . . .)دا

ھەيانە (دارزاوہ) وەك : (بەسواری ، بە گەرمى ، بە
 پەلە ، دلیرانە ، شىرانە . . . ھتد) وەھەشيانە لىكەدراو وەك :
 بەدلشكاوى ، بە پىي پەنى ، سەر بەرزانە) ھىچان لىكەدراو
 نىن بەلكو دارىزاوون چونكە پاشگريان چووەتە سەر وەك :

١ - ئامراز + ئاوەلناو + پاشگەر ، ٢ - ئاوەلناو +
 پاشگەر
 بە + دلشكاو + ى سەر بەرز + انە

پىشنياز دەكەم كە راست بکړينهوہ .

كورتە ھەلسەنگاندنكى

زمانو ئەدەبى كوردى بۆبۆلى پىنجەمى ئامادەى چاپى ١٩٨١
 چاپخانەى وزارتەى پەرورەدە ژمارە (٢) ھەولير .

١ - لەوانەى ھەوتەمداو لە باسى ئاوەلناوى بکەرى

دارىزاودا ھەندى ناوى وەك مەلەوان ، نوسەر ، نانەوا ،
 ئاسنگەر ، كپيار ، بە ئاوەلناو دراوئەتە نوسين (٣٥) ئەگەر لەم
 وشانە بکۆلنەوہ لە روى ريزمانەوہ لىيان بدوين تاييەتىيەكى
 ناويان تىدايە ناچنە ريزى ئاوەلناوہوہ ئەم ناوانەش زياتر مەبەستى
 پىشەيان ئىش ئەپىنن سەرەراى ئەوہش لەگەل پەلەكانى
 ئاوەلناوى چۆنیشدا ناگونجىن بۆ نمونە ناى بلىين (سايىل لەمام
 سۆفى كپيارترە) يان « نانەواترين كەسيان ھەلپارد » تادواى .

وہلە راھىنانى (٣)ى ھەمان باس نوسراوہ چەند ئاوەلناوى
 بکەر لەم پاشگرانە دەتوانين دروست بکەن بيان نووسەو
 جۆرەكانيان بلى « چى ، كا ، ساز ، يار ، تاش ، كەر » (٣٦)
 ئەگەر سەبرى وشەكانى وەك « كار ، فروش ، تاش » بکەن و لىيان
 وردىنەوہ ھىچيان پاشگەر نىن بەلكو ووشەى سادەن « كار »
 ناويكى سادەيە « فروش ، تاش » رەگى چاوكى « فروشتن و
 تاشينە » ئىدى كەى پاشگەر . . .

٢ - لەوانەى ھەشتەمدا باسى ئاوەلناوى بکەرى لىكەدراو
 كراوہ كە چى زوربەى نمونەكان ووشەى دارىزاوون (٣٧) تەنھا
 ووشەى « ئاوکيش ، دەستپر ، پياوكوژ » نەبى وشەكانى «
 ئاودەر ، سوال كەر ، نان دەر ، پەيام بەر » لە بنەرەندا ھەموويان
 دارىزاوون كە دەلین ووشەى لىكەدراو مەبەستان ئەوہەيە كە لە دوو
 ووشەى سادەى وانادار پىكەتووە كە چى ئەو نمونانە ئەو مەبەستە
 نادەن بەدەستەوہ .

وہراستە كە لە چاوكى لىكەدراوى (ئاودان و سوال كەردن و
 نان دان و بەيام بێردن) ھوہ وەرگريان ئەم چاوكانە رەگەكانيان
 وەرگراوہو پاشگرى (ەر) و نيشانەى كەردارى داخوازى «ب» يان
 چۆنە سەر بەلام ئەو نيشانەيە نيشانەى داخوازى تى چووەو
 نادركينزى كە بنەرەتەكانيان « ئاودەر ، سوال بکەر ،
 نان بەدەر ، پەيان بېەر » ن وەتاييەتىيەكى بکەرى وەر دەگرن كەوا
 بى ئەمانەش ھەر ووشەى دارىزاوون . وەلە لا پەرە (٣٢ ، ٣٣)دا
 «لە بەكورتى» ھەمان ھەلە دووبارە كراوئەتەوہ نوسراوہ « ئاوەلناوى
 بکەرى لىكەدراو ووشەيە سىفەتيكى ھەميشەيى و توانايەكى تاييەتى
 دەبەخشيت بە ھەلگەرەكەى و لە چاوكى لىكەدراو زۆر جار
 بەيارمەتى پاشگرو پىشگرەوہ » دروست دەكرىت . . . تاد .

لە دروست كەردنى ئاوەلناوى كراودا زۆر زانستيانە باس
 نەكراوہ بەر يگەيەكى ئالۆزدا براوہ ، بەتاييەتى لە رىگاي يەكەمدا
 چاوكە تى پەرەكان كراون بە تى پەرى ناديار لەوہوہ قەدى كەردار .
 وەرگراوہ وەپاشگرى «و» خراوئەتە سەر
 وەك

له گۆرینی کرداری بکەر دیار بۆ بکەر نادیار که له لاپهره
(٤٢) باسی لیوه کراوه دهینین باسه که فراوان فییه ههندی تیینی
تر هه نهده بوو ره چاو نه کرابایه وهك :
١ - بۆ گۆرینی کرداری بکەر دیار بۆ نادیار ههندی چاوگ .
کرداری هه ن که تی نه پهرن ده تی بکریته تی پهر تهوجا کرداری
بکەر نادیار لی دورست ده کهین وهك :

تی نه پهر تی پهر
ئازاد کهون سه رباز ئازادی کهواند رابردو

ئازاد ده کهوی . سه رباز ئازاد ده کهوینی رابردو رانه بردی
بکەر دیار .

بۆ نادیار ئازاد کهوینرا . ئازاد ده کهوینری .
چاوگی تبه پهر رهگ +پاشگری «اندن»
کهون کهو کهواندن

رهگی کهواندن

وه ده گری که « کهوین » پاشگری «را» بۆ رابردو
وه نیشانهی رانه بردو پاشگری «ری» بۆ رانه بردی پیوه ده لکین
کرداریکی بکەر نادیار دروست ده تی .

٢ - ههندی چاوگ هه ن له وده ستوره لاده دهن وهك
«هاتن» ، رویشتن «یه پاشگری «اندن» نابنه تی پهر به لکو چاوگی
تری تی پهر هه ن به رامیه ریان ده وده ستن وهك « هیتان ناردن »
رهگی ته مانه وه ده گری «یه پاشگری «را» بۆ رابردو «ری» بۆ
رانه بردن له گه لدا به کار ده هینین له کتییه که دا زور به کورنی
وه سه رپی یانه باسی لیوه کراوه باسه کهش هه ر باسی رستهی دیارو
نادیاره که وه رگریانه ئینکلیزی یه کهی (Active Voice – Passive Voice) .

دوو غومهی «لی دان» را کردن» که له ژیر ناویشانی چاوگی
داریزراودا (ناروان) کرداری داریزراویان لی دروست کراوه (٤٠)
له «لی دان» دا به ته وای شینه لی کهینه وه ده بینین له ثامرازی
پیوه ندی و چیناوی لکاو کی که سی سی یه می تالکو چاوگیکی
ساده پیکهاتوه له «وی + دان» (٤١)
لی دان

جاوکی تبهیری دیار	جاوکی نادیار	قهدی نادیا	ناولناوی کراو
کوشتن	کوژران	کوژرا	کوژراو

باشتر وایه که رهگی چاوگ وه رگری پاشگری یان نیشانهی
«راو» ی بجه بنه سه ر که ریگابه کی هاسان و له باره بۆ
دروست کردنی

چاوگ	رهگی چاوگ	+راو
برین	بر	برداو
ناردن	نیر	نیرداو . . . هتد

وه له ریگای دووه مدا چاوگی تی نه پهری « وای» و ، «
هیتاوه ته ناوانه وه بی ته وهی نمونه شی بۆ هیتا بیته وه . . .
نوسراوه ته گه ر چاوگه که خوی تی نه پهر بیته ته وای به کسه ر ،
قهدی فرمانه کهی وه ده گری و پاشگری «و» ، «w» له گه ل
ته وده دانه دا به کار ده هینین که به « ١ ، ی ، و» دویان
هاتوه (٣٩)

لیره دا ده لئین کوا قه دانیه که دویان به «و» هاتوه ؟ . . .
به لی «ا ، ی» هیه وهك :

برژان ————— برژا ————— برژاو
چه قین ————— چه قی ————— چه قیو نمونه کانی
لاپهره (٣٤)

وهك چۆن له ئاوه لئاوی بکهری لیکدراودا به هوی
پاشگره وه که چوه ته سه ر رهگی چاوگه لیکدراوه کان ئاوه لئاوی
بکهری لیکدراویان لی دروست کراوه تلواش له وانهی ده به مداو
له لاپهره (٣٨) دا باسی له ئاوه لئاوی کراوی لیکدراو کراوه .
وهك ته م غومانه :

سووتان دل سووتان دل سووت + او
خواردن بهش خواردن بهش + خو + راو
له وشه به کی ساده و شه به کی داریزراو پیکهاتون

وهراکردنیش به هه مان مه بهستی پیشو که ههردویان چاوگی
لیکدراون نهک دارپژراو. له لاپه ره (۵۱) داله باسی فرمانی
لیکدراوذا چاوگه دارپژراوه کان وهرگیراون و وشه سادهی
تریان دراوه ته پال وکراونه ته لیکدراو ده بویه به چاوگی دارپژراو
بدرینه قه لیم ئه مهش له پۆلی چواره مدا باسان لیوه کردوو
له شی کردنه وهی راهینانی ژماره (۴) لاپه ره (۶۱) دا « ئه م هه ناره م
له داره ناره که کرده وه » م : شی نه کراوه ته وه له بیرچوو .

له دواوانه دا وانهی نۆزده هه م له باسی ئامرازی پێوه نی
لیکدراوذا (۴۲) ئه گهر سه رنجی هه موو ئامرازه کانی نیو رسته کان
بده یه وه « له ژیر ، سه سر ، له ناو ، به لا ، له ته ک ، به یی » که
هه موویان به ئامرازی پێوه ندی لیکدراو هاتوونه ته ناوانه وه به
پیی کتیه که لیره دا سه رنج بو چه ند خالیک راده کیشین .

۱ - زۆربه یان زیاتر له ئاووه لکرداری لیک دراوون له
ئامرازیکی پێوه ندی و ئاووه لکرداریکی ساده
پیکهاتوون له ... دا له ناو دا

له ... دا له ژیر دا

به ... دا به لا دا

له ... دا له ته ک دا تادوانی ...

۲ - که باسی ئامرازی پێوه ندی کراوه ئه وه له بیرکراوه که به م
شیوه یه ن له ... دا ، به ... دا ناو یا ئاووه لکردار ئه چیه
نیوانیه وه .

۳ - له رسته ی چواره مدا « ئیمه به لای ئیوه دا تی پهرین »
ئه گهر « به لا » ئامرازی پێوه ندی بیت میانه ی ئیمه ی به لای ئیوه دا
پیشان داوه ئه وا ئامرازیکی پێوه ندی تری له گه لدا هاتوو وه ک
« ی » له « به لای ئیمه دا » لیره دا دوو ئامرازی پێوه ندی به دووی
یه کدا هاتوون ئه گهر وه کو کتیه که بۆی به چین گومانی تیدا تی به که
له ریزمان دوو ئامرازی پێوه ندی به دوویه کدا نایه ن ئه وا ده یی
بلین « به لا » ئامرازی پێوه ندی تی به به لکو ئاووه لکرداره - له
ئامرازیکی پێوه ندی و ئاووه لکرداریکی ساده پیکهاتوو .

۴ - له رسته ی دووه مدا « رووه ک چون کار ده کاته سه ر
جوانی سه روشت » « سه ره » له کتیه که به ئامرازی پێوه ندی
لیکدراو . له راستی دا ته نها « هه » ئامرازی پێوه ندی به پێوه ندی
نیوان وشه ی « سه رو چاوگی ساده ی کردنی » ی پیشان داوه
وه یاخود ده توانین بلین ئامرازیکی لیکد ره دوو وشه ی ساده ی
له به کداوه وشه یه کی لیکدراوی دروست کردوو ئیدی چون به
ئامرازی لیکدراوی پێوه ندی بده یه قه لیم .

کورت هه لسه نگان دنیکی ...

زمان و ئه ده یی کوردی بو شه شهمی ئاماده یی

چاپخانه ی وهزاره تی پهروه ده ژماره (۲) هه ولیر ۱۹۸۱

له وانه ی سی یه مدا شیوازه کانی جووری دا به شکردنی ریزه ی
رابردووی ئیخباری روون تی به چونکه نوسراوه یه که م ریزه ی
ساده ی ئیخباری وه دوای ئه وهش دووه م ریزه ی رابردووی
ته وای ئیخباری هه موو ریزه کان به پیی ژماره نوسراوه (۴۳)
باشتر وایه به م شیوه یه بیت . ریزه کان

۱ - ریزه ی رابردووی ئیخباری ئه مهش به ده وری خو ی
ده کری به چوار به شه وه :-

أ / ریزه ی رابردووی ساده ی ئیخباری ب - ریزه ی
رابردووی نزیک ی ئیخباری

ج - ریزه ی رابردووی دووری ئیخباری د - ریزه ی
رابردووی به ره نه نجامی ئیخباری ،

۲ - ریزه ی رانه بردووی ئیخباری ۳ - ریزه ی
داخوازی « ئه مری »

له کتیه که دا له ریزه ی رابردو و رانه بردووی ئیخباری به
شیوه یه کی تاریکی باس کراوه . یه که سه ر باس ریزه
ئینشایی به کان و به دوایدا ریزه ی ئه مری باس کراوه جگه له مانش
هه ر له ریزه ی رابردووی ساده ی ئیخباری دا جیناوه کان
نه هاتو ته ئاراوه وه به م شیوه یه دارپژراوه

چاوگ ریزه ی رابردووی ساده (۴۴)

کیلان کیلا

... تاد ...

که باسی ریزه ده کری ده یی جیناوه کان باس بکری .

چاوگ ریزه ی رابردووی ساده

کیلان قه د + چیناو کیلام ، کیلان ،

کیلان ... مان تان یان

ئه و نموانه ی که هیندی رته وه بو رسته ده شین که زۆر جار له
کرداره تی په ره کاندای جیناوه کان پیش قه د ده که ون وه ک
زه وی به که م کیلا . وه له به شی دووه میدا مه به ست له کتیه که که

له ریځه رابردووی تهواوی ټیڅباری دا نووسراوه فرمانی رابردووی ساده ی ټیڅباری پاشگری «وو» بۆ چاوگه «ت، ی» ی په کان وه پاشگر «و، w» بۆ چاوگه «أ، ی» ی په کان (۴۵) له لایه کهوه «وو، و» به پاشگر نادرینه نوسین به لکو وه کو نیشانه خوږان ده نوین چوونکه پاشگر تهگر چووه سر وشه له رووی واناو دارشتهوه ده یگوری لیره دا مانای کرداره کی نه گوری وه هروها نه له چاوگه کانداهن . پاشگره کان و پیش گره کان پیش تهوی بچه سر کرداره کان چوونه ته سر چاوگه کان له لایه کی دیکه وه باسی تهوه نه کراوه که بۆ چی له چاوگه «ت، ی» هکانی «وو» وه له «أ، ی» و «هکان» و ده بویه هوئی ته مهش رون بکرا بویه که «و، w» نیمچه بزوین له Simivowel وه چاوگه «و، أ» کو تالی یان به بزوین دیت Vowel . دوو بزوین به دوی په کدا نایه نهوا نیمچه بزوینی «و، w» به دوی دا دیت له دوو لایه نهش بترازی به هیچ جوړی باسی جیناوه کان نه کراوه وه

بۆ تی نه پهره کان : هاتووم ، هاتووی ، هاتوره
هاتوین ، هاتوون ، هاتوون
بۆ تی پهره کان : کیلان زهوی په کم کیلا ، کیلاوه ، کیلاومه
درین ، کاغزه کم دریوه ، دریومه

پتویسته تهوهش بگوتی که درست کردنی شیوازی رابردووی نریکی ټیڅباری جووداوازی هیه له گیل کرداره تی نه پهره کانداهو کو له نمونه کانی سره وه دا دهرده کهوی وه له ههمو جوړه چاوگه کانداه «ت، ی، د، أ» به تنها وه رگراو واته کراو (مفعول) باس نه کراوه تهوا بزوینی Vowel (ه) ده چینه دواي جیناوه کهوه وه تهگریش باس کرا تهوا ده چینه پال نیشانه که .

زهوی په کم کیلاوه . کیلاومه
گرومه ، بردوومه . . . تاد

له وانه ی چواردهمدا له لاپره ۱۹-۲۱ ههمان هله دوباره کراوه تهوه که هم سر له قوتالی ده شیوینی و هم له ماموستا راستی په کی بهم شیویه بی باشته .

- ۱ - ریځه رابردووی ټیڅباری هر چوار به شه کی
- ۲ - ریځه رانه بردو

له ریځه تهمریش دا وه به تاییه تی ریځه تهمری ټاشکرا کهم و کورتی په کی زور زهق بهرچاو ده کهوی تهویش تهوه په که تنها باسی تهو جوړه دارشته کراوه که نیشانه ی تهمری «ب» داده ریځی وه باس لهوه نه کراوه که له کرداره لیکدراو داریزاوه کان تهو نیشانه په لاده ده ری

له کرداره ساده کانداه کرین . ب + رهگ + جیناو
ب + کر + ه ، ن تالکو کو .
لیکدراو سرکهوتن سر + ب + کهو + ه ، ن تالکو کو
سرکهوه سرکهون
داریزاو هه لگرتن هه + ب + گر + ه ، ن تالکو کو
هه لگره هه لگرن

له باسه کی و شهرح کردنه که دا نیشانه ی تهمری «مه، نه»
فرا موش کراوه تهگر چی له نمونه کانی پیشه وه دا هاتوون .

به کاره یانی نه ، مه . بهم شیوا نه دی
چوون بچو . مه چو . نه چی
کردن بکه مه که . نه کی

له نیوان ته شیوا نه شدا هر جووداوازی هیه

له «مه که» دا مه + رهگ + جیناوی «ه» و «ن» تالکو کو
له «نه کی» دا نه + رهگ + جیناوی «ی» و «ن» تالکو کو

وه بو (مه چو ، مه چن - نه چی ، نه چن «ههمان مه بهست له راهینانی (ه) پینجی رسته ی ناوینته ی مرجدا . شی کردنه وه ی «أ» لاپره (۳۸)

تهگر شوانه که بنوستایه گورگه که مهره کانی ده خوارد شی کردنه وه «مهره کان» نو سراوه .

مهره کان (ناوه - کوپه - ساده یه - نیپاده - بکه ره - گشتی په تهگر سرنج بدهینه رسته که ده بینین «مهره کان» نیپا - ده ونه بکه ره به لکو تهواو که ره گورگه که به شی نیپاده - بکه ره . . . تا . د

مهره کانی ده خوارد : به شی گزاره یه

ده خوارد : کرداری رانه بردوونی به به لکو رابردووی په کی بهر

تهنجامي به لهوانی يانزه ههمی لاپهړه (۵۳) دا باسی ټاوه ټاوی داریزراو کراوه هندی نمونه کانی وهك « بز ناسای : ناسنگر ، نوسر : خواردو ، بردو ، هیزاوه تهوه که سیفتی ټاوه ټاویان تیدا نی به وشه « بز ناسای » له شیوهی لیکچواندن دایه وهکو « بز » وهشه کانی « خواردو ، بردو » که قه دی چاوگک ونیشانهی - « وو - « یان چووه ته سر هر له شیوهی وشه لیکدراودا خوی ده بیتهوه وهکو ، گورگان خواردو ، کلاو بابدو .

له لاپهړه (۵۷) داده ربارهی ټاوه ټاوی لیکدراو باس کراوه دهر بینن نمونه کان باسکردن و لیکولینه وه کان به شیوه به کی زانستانه خوی نه هیناوه ته پشه وه وه هندی ، ټامرازی تر هه نه که باس نه کراون ده بوو توزی سرنج بوو تهو کیشه یانه رابکیشرا بیه وهك : له دروست کردنی ټاوه ټاوی لیکدراودا ټامرازی « ه » لیکدهر به پیوهندی دراوه ته نوسین . له وشه کون + ه + دهوله مه ند ، جگه له وهش دهوله مه ند خوی ټاوه ټاوی کی داریزراوه . دهوله ت + مه ند . « وه ټاوه ټاوی چونی + ناو » باس نه کراوه وهك به د + خوو^(۴۶) وهه روه ها به له یه کدانی دوو ټاوه ټاوی دژواتا ټاوه ټاوی کی ترمان بو دروست ده بی وهك « حازر و بز - تاریک و روون ، سارد و گهرم » به هو ی ټامرازی « و » ده بی وشه « نهرمونول » ته واولی نه کولراوه تهوه له جوره بابته تانه که تایه تی به زمانه که مانه وه وه زورن وهك : گورچ و گول ، توندو تول ، شرو شول . . . که برتن له ټاوه ټاوی ک و شه یه که واتای سهر به خوی نی به وهه روه ها حاله تی کی تر هه یه که باس نه کراوه تهویش دوباره کردنه وهی ټاوه ټاوه که گورینی دهنگی سهر تاکه ی به دهنگی « م » وهك « خان و مان شل و مل ، پاک و ماک . جوان و موان . . . تا دوا ی وه ټامرازی پیوهندی و چینا وهك لی زان ، لی خوور ، لی قهوماو ، لی هاتو . . تا دوا ی ، نه مه حاله تی کی تره له لاپهړه (۶۲) دا باس له ټاوه ټامرازی له رووی بنچینه کانی وشه کانی به وه دهکات وه ده بیکاته سی به شه وه ټاوه ټامرازی ساده و لیکدراو داریزراو . له باسی داریزراودا که ده که وینه ریزی ژماره « ۲ » وه هندی ټاوه ټامرازی نوسراونه تهوه وهك له پیش ، به پهله ، له ناودا ، نا به دل ، له ناساندا^(۴۷) که نه مانه له ټامرازی کی پیوهندی و وشه یه کی تر پیک هاتون یان ناوو ټامرازی پیوهندی یان ټاوه ټامرازی ساده و ټامرازی پیوهندی ناشکرایه که ټامرازی پیوهندی یان ټاوه ټامرازی ساده و ټامرازی پیوهندی ناشکرایه که

ټامرازی پیوهندی به پاشگرو پیشگر نادرینه نوسین ټیدی نه ده بوو به ټاوه ټامرازی « ټاوه لکرداری » داریزراو بدینه نوسین وه له ستونی ژماره یه کدا تهو ټاوه ټامرازی سهر به ټاوه ټامرازی ساده و هه موویان جگه « ټاوه لکرداری ، ټاوه ټامرازی پار » نه بیت ته گهر به ته نه وهریان بگرین ټاوه ټاون که چی له لیکدانه وه و باسکردنه که دا نه مه سرنجه یادداشت نه کراوه .

لهوانی شانزه هه مدا له ټهرکی راناوی لکاو له ناو رسته دا^(۴۸) له دهووی ته واکه ری راسته وخو ده بینن له م باسه دا ته نه شیوهی سلجانی به کار هیزاوه و شیوه زاره کانی دیکه فراموش کراوه زور به وردی لی نه کولراوه تهوه ده بوو نمونه بوو تهو شیوه زارانه به یزایه وه .

بردم ، نهوم برد جیناوی که سی سی به می ټاک دیار نی به
بردمیت - یت بو دووه می ټاک
بردمن ، بردمن بو دووه و سی به می کز
بردمی
ده توانین بلین بردم ، بردم بردم
من نهوم برد توم برد منت برد

له م رستانه دا ده بینیت بکه رو کراو هه ردویان له گهل کرداره که دان وه به دوا ی یه که وهن که چی له شیوهی گهر میان دا بکه ر دوا ی کراو ده که وی وه له شیوهی سلجانی دا کراو دوا ی بکه ر ده که وی . . . بی گومان نه مه باسه ش نوسین کی زوری له سهر نو سراوه^(۴۹) هه ز ناکم دریزی پی بدمه نه وهنده هه یه ده لیم ده بویه تهو سهر نجانوه یادداشت بکرایه . . .

کوتای پهراویزه کان

- ۱ - مه به ست لهو دوو دهر سه یه که له هه فته یه کدا ده خوینزی
- ۲ - مه به ست له کتیه که هه موویه تی نه ده ب ، ریزمان ، خویندنه وه
- ۳ - زمان و نه ده بی کوردی بو یولی یه که می ناوهندی لا (۱۳) چاپی ۱۹۸۱
- ۴ - هه مان سهر چاوه ی پیشو

- ۵ - ھەمان سەرچاۋى پېئىشۇ لا (۵۱) چاپى ۱۹۸۱
- ۶ - دىۋانى مەۋلەۋى . مەلا عبدولكەرىمى مودەرىس لا (۶)
- ۷ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى يەكەمى ناۋەندى لا (۵۶) چاپى ۱۹۸۱
- ۸ - ھەمان سەرچاۋى پېئىشۇ لا ۵۶، ۵۷) چاپى ۱۹۸۱
- ۹ - كورتەيكە دەربارەى چەند بەشىكى مۇرفۇلۇزى زمانى كوردى بۇ دەۋرەى سىيەمى مامۇستايانى ناۋەندى و ئامادەى و قوتابخانەكان .
- د . فاروق عمر صديق لا (۸)
- ۱۰ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى يەكەمى ناۋەندى لا ۷۸ چاپى ۱۹۸۱
- ۱۱ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى دوۋەمى ناۋەندى لا (۷) چاپى ۱۹۸۱
- ۱۲ - ھەمان سەرچاۋى پېئىشۇ لا (۲۰) چاپى ۱۹۸۱
- ۱۳ - ھەمان سەرچاۋى پېئىشۇ لا (۳۱-۳۲) چاپى ۱۹۸۱
- ۱۴ - ھەمان سەرچاۋى پېئىشۇ لا (۳۷) چاپى ۱۹۸۱
- ۱۵ - ھەمان سەرچاۋى پېئىشۇ لا (۳۷) چاپى ۱۹۸۱
- ۱۶ - ھەمان سەرچاۋى پېئىشۇ لا (۵۰) چاپى ۱۹۸۱
- ۱۷ - ھەمان سەرچاۋى پېئىشۇ لا (۶۲) چاپى ۱۹۸۱
- ۱۸ - ھەمان سەرچاۋى پېئىشۇ لا (۶۳) بە كورتى چاپى ۱۹۸۱
- ۱۹ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى سىيەمى ناۋەندى لا ۲۰ چاپى ۱۹۸۰
- ۲۰ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى سىيەمى ناۋەندى لا ۲۵ چاپى ۱۹۸۰
- ۲۱ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى سىيەمى ناۋەندى لا ۲۷ چاپى ۱۹۸۰
- ۲۲ - دۈبۈزۈن لە پال يەكدا نايەن ئەگەر ھانن ئەۋا يەككىيان تىدەچى ياخود دەنگەكە دەگۈرى بۇ دەنگىكى تریان نىمچە بۈزۈپ دەجىتە ناۋانەۋە .
- ۲۳ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى سىيەمى ناۋەندى لا ۴۷ چاپى ۱۹۸۰ ھەۋلىر
- ۲۴ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى سىيەمى ناۋەندى لا ۴۹ چاپى ۱۹۸۰ ھەۋلىر
- ۲۵ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى سىيەمى ناۋەندى لا ۵۰ چاپى ۱۹۸۰ ھەۋلىر
- ۲۶ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى سىيەمى ناۋەندى لا ۵۴ چاپى ۱۹۸۰ ھەۋلىر
- ۲۷ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى سىيەمى ناۋەندى لا ۵۸ چاپى ۱۹۸۰ ھەۋلىر .
- ۲۸ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى چۈرەمى ئامادەى ھەۋلىر چاپى ۱۹۸۱
- ۲۹ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى چۈرەمى ئامادەى لا ۲۶ چاپى ۱۹۸۱ ھەۋلىر
- ۳۰ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى چۈرەمى ئامادەى لا ۴۴ چاپى ۱۹۸۱ ھەۋلىر
- ۳۱ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى چۈرەمى ئامادەى لا ۵۲ چاپى ۱۹۸۱ ھەۋلىر
- ۳۲ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى چۈرەمى ئامادەى لا ۵۵ چاپى ۱۹۸۱ ھەۋلىر
- ۳۳ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى چۈرەمى ئامادەى لا ۵۸ چاپى ۱۹۸۱ ھەۋلىر
- ۳۴ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى چۈرەمى ئامادەى لا ۶۲ چاپى ۱۹۸۱ ھەۋلىر
- ۳۵ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى پىنجەمى ئامادەى لا ۲۶ چاپى ۱۹۸۱ ھەۋلىر
- ۳۶ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى پىنجەمى ئامادەى لا ۲۸ چاپى ۱۹۸۱ ھەۋلىر
- ۳۷ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى پىنجەمى ئامادەى لا (۳۱) چاپى ۱۹۸۱ ھەۋلىر
- ۳۸ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى پىنجەمى ئامادەى لا (۳۴) چاپى ۱۹۸۱ ھەۋلىر
- ۳۹ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى پىنجەمى ئامادەى لا (۳۶-۳۵) چاپى ۱۹۸۱ ھەۋلىر
- ۴۰ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى پىنجەمى ئامادەى لا (۴۷) چاپى ۱۹۸۱ ھەۋلىر
- ۴۱ - ئەم لىكدا نەۋەيە لە قۇناغى چۈرەمدا پۇلى چۈرەى ئامادەى باسى لىۋە كراۋە
- ۴۲ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى پىنجەمى ئامادەى لا ۷۲ چاپى ۱۹۸۱ ھەۋلىر
- ۴۳ - زمانو ئەدەبى كوردى بۇ پۇلى شەشەمى ئامادەى چاپخانەى ۋەزارەتى پەرۋەردە ژمارە (۲) ھەۋلىر چاپى پىنجەم ۱۹۸۱
- ۴۴ - زمانو ئەدەبى كوردى چاپى پىنجەم لا (۱۵) ۱۹۸۱
- ۴۵ - ھەمان سەرچاۋە لا (۱۵)
- ۴۶ - كورتەيكە دەربارەى مۇرفۇلۇزى زمانى كوردى د . فاروق عمر صديق لا (۱۰)
- ۴۷ - زمانو ئەدەبى كوردى شەشەى ئامادەى لا (۶۲-۶۴) ئاۋەلفرمان ۱۹۸۱
- ۴۸ - ھەمان سەرچاۋە لا (۷۵)
- ۴۹ - گۇفارى كۆرى زانىارى غىراق دەستەى كورد بەرگى ھوتەم لە لاپەرە (۱۶۲ ھەتا ۱۹۵) سالى ۱۹۸۰ مامۇستا محەمەد مەعروف فەتاح لەم بارەۋەۋە باسكىكى نوسىۋە بە نىۋى «خۆيەتى لە زارى سىلمانى دا